Barokkhovedstaden Trondheim

En rapport om tidligmusikkmiljøet i Trondheim sin nåværende posisjon og framtidige satsning

jr. | junior consulting

Foto: Orkester Nord

Innhold

01 INTRODUKSJON OG HOVEDFUNN

02 OM BAROKKMILJØET I TRONDHEIM

03 MILJØETS POSISJON INTERNASJONALT

04 RINGVIRKNINGER FOR TRØNDELAG

05 LÆRINGSPUNKTER

06 FRAMTIDSUTSIKTER OG BEHOV

07 AVSLUTNING

Foto: Barokkfest

Bakgrunn for rapporten

Trondheim har de siste årene utviklet et miljø for barokkmusikk med internasjonal anerkjennelse og høy faglig kvalitet. Med røtter fra Ringve Musikkmuseum sine sommerkurs, styrket av miljøet ved NTNU og under ledelse av professor Martin Wåhlberg, har byen blitt et sentralt kraftsenter for barokkens musikk og kulturarv i Norden.

Gjennom ensemblevirksomhet, internasjonale samarbeid og den årlige barokkfestivalen, har Trondheim markert seg langt utover Norges grenser – blant annet gjennom produksjoner i Versailles, oppsetting av verdens første moderne opera, og kringkasting på ledende europeiske kulturkanaler. Dette miljøet representerer ikke bare musikalsk dyktighet, men også organisatorisk ledelse, akademisk kunnskap og kulturell kapital med internasjonal gjennomslagskraft.

Prosjektet tar utgangspunkt i en enkel, men kraftfull idé:
Kan Trondheim posisjonere seg som en viktig internasjonal barokkby – et kulturelt, akademisk og organisatorisk hovedkontor for barokkmusikk og historisk fremføringspraksis?

jr.
junior consulting

TRØNDELAGSSTIFTELSEN

Prosjektbeskrivelse

Denne rapporten skal bidra til forståelse av barokk- og tidligmusikkmiljøets posisjon i Trondheim. Internt som kunstnerisk og organisatorisk fellesskap, og eksternt som del av et større nasjonalt og internasjonalt musikkliv. Den skal undersøke hvilke forutsetninger som finnes for at Trondheim kan hevde seg som en ledende barokkby, og hvilke ringvirkninger miljøet allerede skaper for byen og regionen.

Dette gjøres ved å kartlegge miljøets nåværende struktur og aktører, undersøke Trondheims posisjon i det europeiske tidligmusikklandskapet, og vurdere hva som skal til for å virkeliggjøre ambisjonene om internasjonal anerkjennelse.

Rapportens hensikt er å:

- Forstå barokk- og tidligmusikkmiljøet i Trondheim
- Kartlegge miljøets posisjon og omdømme i internasjonal sammenheng
- Belyse ringvirkninger miljøet skaper for Trondheim, kulturelt, økonomisk og omdømmemessig
- Identifisere overførbare lærdommer for andre kulturmiljøer med tilsvarende ambisjoner
- Beskrive fremtidsutsiktene til miljøet med potensielle behov

jr.
junior consulting

TRØNDELAGSSTIFTELSEN

Hovedfunn

Trondheims tidligmusikk- og barokkmiljø har etablert seg som en internasjonalt anerkjent og nyskapende aktør

- Trondheimsensemblene Orkester Nord og Vox Nidrosiensis opptrer på Europas fremste scener og anerkjennes internasjonalt som nyskapende
- Produksjonene får oppmerksomhet ikke bare på grunn av høy kvalitet, men også fordi de er unike og bygget på verdensledende forskning
- Gjennom TV-distribusjoner av konserter når oppsetningene ut til over 90 land, i tillegg til alle besøkende til live-fremføringer

Tilstedeværelsen til miljøet i Trondheim gir ringvirkninger til regionen

- Barokkfest trekker et nasjonalt og internasjonalt publikum til Trondheim som bidrar til verdiskapning i lokalt næringsliv
- Miljøet tiltrekker internasjonale kompetanse og talent gjennom forskere til fagmiljøet ved NTNU og musikere fra hele Europa gjennom egne talentprogrammer

Miljøet satser for videre internasjonal vekst og tilstedeværelse

- Den femårige Europasatsningen skal forsterke Trondheim som base for tidligmusikk og opera
- Økt kulturell anerkjennelse internasjonalt styrker Trondheims posisjon i det europeiske kulturmarkedet
- Finansieringen av satsningen skjer gjennom offentlige midler, kommersielle inntekter og private sponsorer. Kulturelle ambisjoner må støttes av finansiering for å nå målene

Innhold

01 INTRODUKSJON OG HOVEDFUNN

02 OM BAROKKMILJØET I TRONDHEIM

03 MILJØETS POSISJON INTERNASJONALT

04 RINGVIRKNINGER FOR TRØNDELAG

05 LÆRINGSPUNKTER

06 FRAMTIDSUTSIKTER OG BEHOV

07 AVSLUTNING

Foto: Barokkfest

Tidligmusikk – en disruptiv tilnærming til klassisk musikk

Tidligmusikk er en **disruptiv bevegelse** innen klassisk musikk. Tidligmusikkonseptet startet på 1970-tallet, og har stadig utviklet seg og vokst på den internasjonale scenen. **Metoden og miljøet blir stadig en viktigere del av klassisk musikk** med økte markedsandeler, topp-talenter, innovasjon og inspirasjon til tradisjonell klassisk musikk.

Tidligmusikken skiller seg blant annet fra klassisk musikk med disse tre punktene:

Historisk gjengivelse

Tidligmusikk handler ikke bare om **hvilken periode** musikken er komponert i, men vel så mye om **hvordan musikken fremføres**. Tidligmusikken representerer en ny generasjon innen klassisk musikk, **med større grad av historisk kunnskap og spesialisering enn det som har vært vanlig i klassisk musikk tidligere**. I steden for å fremføre all klassisk musikk på de samme instrumentene, benyttes historiske instrumenter og teknikker i fremføringer, og orkestersammensetningen tilpasses verkene som spilles.

Fremføringer med kunstnerisk frihet

Fremføringer av tidligmusikk preges av **større kunstnerisk frihet** og improvisasjon enn det som er vanlig i den tradisjonelle klassiske musikken, noe som i større grad reflekterer fremføringspraksisen i barokkmusikkens samtid. På denne tiden var det **vanlig at ikke alt sto beskrevet detaljert i notene**, og musikerne bidro med egne variasjoner og tolkninger. Dagens tidligmusikkmiljøer samarbeider ofte med akademiske forskningsmiljøer for å finne fremføringspraksiser som ligger nærmere originalene.

Prosjektbaserte organiseringer

Tidligmusikk bygger på **en annen, mer driftseffektiv og fleksibel forretningsmodell enn det tradisjonelle klassiske musikkmiljøet**. Orkestre og ensembler settes sammen av spesialiserte musikere tilpasset hvert prosjekt, heller enn faste ansatte generalister. Modellen er smidigere og mer innovasjonsrettet, og muliggjør nyskapende produksjoner med høy kvalitet.

«There can be no doubt that the revival of period and historically-based instrument performance styles has been one of the most distinctive features of music-making in our time.»[1]

\- Sir Nicholas Kenyon
Tidligere direktør for BBC Proms

Foto: Kim Nygård (Adresseavisen)

Kilde: intervju med nøkkelpersoner

1) Hentet fra: Kenyon (2023) Voices and instruments: the period performance dilemma, abcd Choral Research Journal, 92 - 96.

Tidligmusikken i Trondheim har lange røtter, og fortsetter stadig å utvikle seg

Foto: Ringve Musikkmuseum

I 2009 gikk Martin Wåhlberg og Erik Skanke Høsøien sammen og startet orkesteret som da het Trondheim Barokk. De mente Trondheim var et egnet sted for å satse på tidligmusikk og kunne plukke opp historien fra Ringve og Olavsfest, Nidarosdomen, forskermiljøet på NTNU, kompetansen Trondheim Symfoniorkester, m.m.

Opprettelsen av Trondheim Barokk (nå: Orkester Nord) ble starten for en stadig voksende satsning, **med festivalen Barokkfest som det mest synlige konseptet for publikum, arrangert årlig siden 2013.**

Foto: Kim Nygård (Adresseavisen)

1978 — **2009** — **2026**

Tidligmusikken i Trondheim har røtter tilbake til et barokkensemble på 1960-tallet og opprettelsen av Ringve-kurset i 1978, som tiltrakk seg internasjonalt anerkjente musikere som instruktører.

Samtidig vokste Olavsfest, som inkluderte to konserter fra Ringve-kurset i sitt program i mange år. **Dette gjorde Trondheim til et tidlig samlingspunkt for tidligmusikk i Norge**, fram til tidligmusikken ble fjernet fra festivalen.

Foto: Sindre Vedal (Adresseavisen)

Siden den gang har miljøet og satsningen gradvis utviklet seg, i tett samarbeid med verdensledende forskning på tidligmusikk på NTNU.

Barokkfest tiltrekker seg hvert år tusenvis av besøkende fra inn- og utland, og kommunen opplever mye oppmerksomhet rundt barokkmiljøet i byen. Orkester Nord samarbeider med et verdensledende plateselskap for tidligmusikk.

Kilde: intervju med nøkkelpersoner, Ringve Musikkmuseum

Trondheims posisjon i tidligmusikken hviler på en sjelden kombinasjon av forutsetninger som knapt finnes samlet noe annet sted i Europa

Tidlig forsprang

Tidligmusikk slo rot i Trondheim alt på 1960- og 1970-tallet, parallelt med de aller første miljøene i Østerrike og Nederland, og byen har trukket til seg utøvere på feltet helt siden.

Forskningsmiljø ved NTNU

NTNU rommer Norges største musikkhistoriske fagmiljø, med flere internasjonale forskningsprosjekter som henter spesialister fra hele verden.

Instrumentkompetanse ved Ringve

Ringve Musikkmuseum er Norges eneste organologiske fagmiljø, med ansatte spesialister på historiske instrumenter.

Historiske fremføringsrom

En sjelden samling autentiske rom fra middelalder til tidlig 1900-tall, som Nidarosdomen, Vår Frue kirke, Frimurerlosjen og Katedralskolens gamle festsal.

Samarbeids- og entreprenørskapskultur

Siden rundt år 2000 har byen utviklet en samarbeidskultur i kunstmusikkfeltet som Kulturdirektoratet omtaler som spesiell i nasjonal sammenheng.

«Det som fungerer her er en slags kunnskapsklynge – og det er det som skiller Trondheim fra en del andre byer.»

- Martin Wåhlberg, dirigent for Orkester Nord og professor ved NTNU

«Trondheim var et gunstig sted for å bygge opp et miljø rundt tidligmusikk.Her fantes det et publikum som var forberedt, og som viste seg å gjerne ville ha mer.»

- Tone Mørkved, tidligere journalist i Adresseavisen

«Det er blitt et miljø som er litt underforstått: at det skal samarbeides. Det er ikke konkurranse.»

-Birgit Hagerup Andersen, programkoordinator i Trondheim Symfoniorkester og Opera

Kilder: Interne dokumenter, intervju med nøkkelpersoner

Barokkmiljøet består av aktører som sikrer faglig utvikling og kontinuitet, musikalsk utvikling og finansieringsfordeler

Det nåværende barokkmiljøet i Trondheim består av flere ulike organisasjoner, som sammen skaper en bred kompetansebase. Ved å separere institusjoner, musikalske aktører og prosjekter, bevares faglig kontinuitet, samtidig som det muliggjør spesifikk finansiering og støtte.

Oversikten under viser noen hovedaktører i Trondheims barokkmiljø. Deres rolle og funksjon forklares mer i detalj senere i rapporten.

Institusjoner

Stiftelsen Senter for Tidligmusikk
Et ideelt senter som koordinerer initiativer og satsninger

NTNU
Med fagmiljøer som fokuserer på historisk materiale og fremføringspraksis

Nidarosdomen
Med ett av få gjenværende barokkorgler bygget av Joachim Wagner

Ringve Musikkmuseum
Ivaretar musikkhistorie med egne instrumentsamlinger og -kurs

Musikalske aktører

Orkester Nord
Et barokkensemble med historiske instrumenter

Vox Nidrosiensis
Et vokalensemble spesialisert på barokkmusikk

TSO Tidlig
En del av Trondheim Symfoniorkester med tidligmusikkompetanse

Ungdommens Barokkorkester
Et talentprogram for talenter som ønsker utvikling innen tidligmusikk

Prosjekter

Barokkfest
En tidligmusikkfestival arrangert årlig i Trondheim siden 2013

Operaoppsetninger
En satsning på historiske oppsetninger basert på akademisk forskning

CD-utgivelser
Viktige prosjekter for å nomineres for priser og øke musikkens rekkevidde

Foto: Visit Trondheim

Kilder: Stiftelsen Senter for Tidligmusikk, interne dokumenter, intervju med nøkkelpersoner

Sentralt i tidligmusikksatsningen i Trondheim er Senter for Tidligmusikk

Stiftelsen Senter for Tidligmusikk, også kalt Tidligmusikksenteret, er **et viktig kompetansesenter i tidligmusikk- og barokkmiljøet i Trondheim**. De er **initiativtakere bak og koordinerer flere engasjement i miljøet**, slik som talentprogrammer og festivalen Barokkfest. Senteret er også **partner i forskningsprosjekter og forvalter historiske instrumenter.**

I 2020 flyttet senteret inn i Tukthuset i Midtbyen i Trondheim, og ønsker å ta i bruk dette som nasjonal scene for tidligmusikk. **Martin Wåhlberg og Erik Skanke Høsøien er hhv. daglig leder og styreleder**, og er sentrale personer i tidligmusikkmiljøet. Wåhlberg er dirigent for barokk-ensemblet Orkester Nord og professor på NTNU, og Høsøien er daglig leder i Orkester Nord.

Siden senteret ble etablert i 2011 har de hatt et stadig økende aktivitetsnivå, med **50 arrangementer med betalende publikum** i 2024. Med en omsetning på nærmere 6 millioner kroner i samme år, har senteret opplevd en **23 % gjennomsnittlig årlig vekst** siden oppstart.

- Nå vet folk hva tidligmusikk er

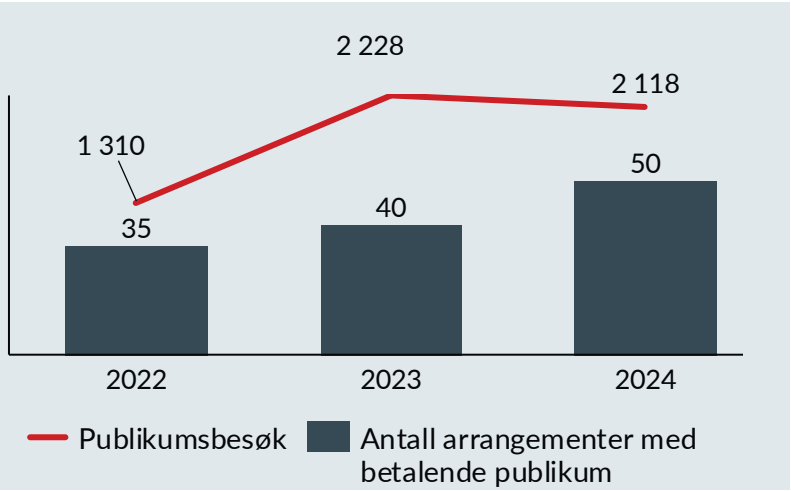
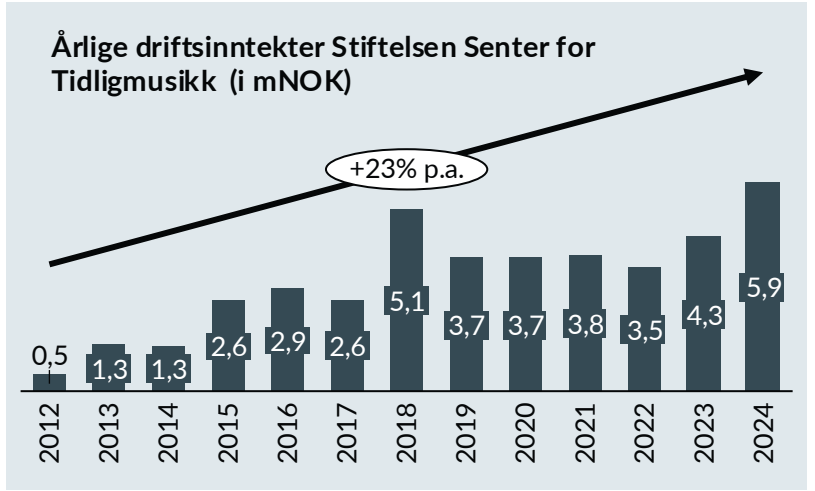

Foto: Sindre Vartdal (Adresseavisen)

Kilder: Stiftelsen Senter for Tidligmusikk, Adresseavisen, Proff.no

Miljøet i Trondheim består av flere ulike musikalske aktører, som skaper et bredt musikalsk repertoar med historiske instrumenter og sang

Orkester Nord er **et av Skandinavias ledende barokkorkestre**, og har base i Trondheim. Orkesteret ble grunnlagt i 2009 under navnet *Trondheim Barokk* av Martin Wåhlberg og Erik Skanke Høsøien. Orkesteret tok senere navnet Orkester Nord og dirigeres av Wåhlberg.

De fremfører barokkmusikk på historiske instrumenter, og har satt opp **flere operaer og plateutgivelser**. Gjennom Wåhlbergs professorat på NTNU fremfører Orkester Nord store prosjekter bygget på arkivfunn og akademisk forskning.

Orkesteret har høstet **internasjonal anerkjennelse** for sine innspillinger, blant annet fra BBC Music Magazine, og har blitt **nominert til mange internasjonale priser**. Orkester Nord har spilt på mange festivalscener i Europa og Latin-Amerika, og har blant annet satt opp operaer i Versailles.

Orkester Nord er en viktig aktør under Barokkfest, og samarbeider med Senter for Tidligmusikk i et talentutviklingsprogram for nye tidligmusikere.

Vox Nidrosiensis er et **vokalensemble spesialisert i tidligmusikk i Trondheim.**

Ensemblet samarbeider med Orkester Nord på mange av prosjektene til orkesteret. De deltok blant annet i innspillingen av *Pfleger: The Life and Passion of the Christ*, som **ble tildelt CHOC-utmerkelsen av Classica og nominert til Classical Music Awards.**

Vox Nidrosiensis har sammen med Orkester Nord fått oppmerksomhet for sine nyskapende produksjoner, og opptrer sammen med verdensledende ensembler.

TSO Tidlig er en **undergruppe av Trondheim Symfoniorkester & Opera** som fremfører tidligmusikk.

Gruppen **består av rundt 18 av symfoniorkesterets faste musikere** med historiske instrumenter. TSO Tidlig har vært en **viktig aktør på Barokkfest siden oppstarten** av festivalen, og har samarbeidet med internasjonalt anerkjente dirigenter.

Spesialiseringen og kompetanse-hevingen til TSO tidlig har bidratt til å berike fremføringspraksisen til resten av symfoniorkesteret.

Fokusområde

Et sentralt orkester med store tidligmusikkprosjekter, som kobler akademisk forskning sammen med store musikalske prosjekter, spesielt operaer

En viktig samarbeidspartner for Orkester Nord i deres operaproduksjoner

Et profesjonelt ensemble med lang og bred erfaring i tradisjonell klassisk musikk og tidligmusikk

Kilder: Orkester Nord, Adresseavisen, intervjuer med nøkkelpersoner, Den Norske Opera og Ballett, Trondheim Symfoniorkester og Opera

En av styrkene til Trondheim er tilstedeværelsen av flere ulike institusjoner og aktører med ulik kompetanse og roller i tidligmusikk

Ringve Musikkmuseum har siden 1970-tallet vært en **viktig kulturbærer for tidligmusikk i Trondheim.**

Gjennom Ringve Early Music Course **tiltrakk museet seg internasjonale kapasiteter** som den verdensledende spanske gambisten Jordi Savall og la grunnlaget for Olavsfestdagene som tidligmusikkfestival. Miljøet er en **viktig del av hvorfor profilerte norske musikere som Rolf Lislevand og Ketil Haugsand har røtter i Trondheim**.

I dag forvalter museet **over 2 000 historiske instrumenter**.

På NTNU finnes det **internasjonalt anerkjente forskningsmiljøet innen historisk musikk før år 1800, *The Classical Ages*, med undergruppen *Opéra-Comique*.**

Gruppen samler internasjonale toppforskere**, publiserer på prestisjefulle forlag og har vunnet flere internasjonale forskningspriser**.

Ved etablering av internasjonale konferanser og samarbeidsprosjekter har miljøet blitt et **eksempel innen humaniora på at forskning og gründervirksomhet henger sammen**.

Nidarosdomen huser Wagnerorgelet, et barokkorgel bygd av Joachim Wagner - **regnet som en av tysk barokks store orgelbyggere**. Orgelet stod ferdig i 1741 og er blant svært få av hans orgler som fortsatt er i behold.

Kombinasjonen av instrumentets utmerkede klang og Nidarosdomens akustikk gjør det **ideelt for fremføring av barokkmusikk**. Domkirken er dermed ikke bare en historisk og religiøs merkevare for Trondheim, men også **en aktiv arena for historisk fremføringspraksis**.

Musikk & Historie er et norsk tidsskrift om historisk musikk og tidligmusikk, utgitt av Tidligmusikksenteret i Trondheim.

Tidsskriftet eksisterer i krysningspunktet mellom førsteklasses forskning og populærformidling, og er et forum for både interesserte lesere og skribenter.

Hvert nummer har en hovedvekt på artikler som knytter musikken til dagsaktuelle temaer, og er et **viktig faglig bidrag til formidlingen av barokk- og tidligmusikkfeltet i Norge**.

Fokusområde

Historiske instrumenter & tidligmusikktradisjon	Historisk musikkvitenskapelig forskning & internasjonal nettverksbygging	Historisk fremføringspraksis & levende barokkscene	Faglig formidling av historisk musikk & tidligmusikkkultur

Kilder: intervju med nøkkelpersoner, Ringve Musikkmuseum, NTNU, Nidarosdomen, Tekstallmenningen, JrC research

Den tette koblingen mellom NTNU og Orkester Nord gjør Trondheim unikt

NTNU og Orkester Nord bygger videre på en tradisjon få andre byer har. Samarbeidet mellom NTNU og Orkester Nord springer ut av et miljø som har vært ledende innen tidligmusikk siden 1970-tallet. Gjennom Ringve-miljøet, konservatoriet og senere NTNU har Trondheim utviklet en unik kombinasjon av forskning, historisk kunnskap og utøvende kunst. **Dette gir byen et faglig fundament som få andre nordiske kulturmiljøer kan vise til.**

Forskningen brukes aktivt til å utvikle nye produksjoner. Det som skiller Orkester Nord fra mange andre ensembler er at produksjonene utvikles med utgangspunkt i historiske kilder og ny forskning. Martin Wåhlberg arbeider aktivt med arkiver, manuskripter og originalmateriale for å gjenoppdage verk som i enkelte tilfeller ikke har vært fremført på flere hundre år. Resultatet er ikke reproduksjon av et kjent repertoar, men nye **kunstneriske produksjoner som gir Trondheim et særpreg i det internasjonale markedet.**

Samarbeidet gir Trondheim en internasjonal posisjon. Kombinasjonen av forskningsmiljøet ved NTNU og Orkester Nords kunstneriske virksomhet gjør Trondheim til noe mer enn en vanlig konsertby. Produksjonene skiller seg ut internasjonalt fordi de bygger på kunnskap og kilder som få andre arbeider med. Det internasjonale gjennomslaget skyldes ikke bare kvaliteten på fremføringene, men også evnen til å utvikle nytt innhold. Som musikkprodusent i plateselskapet Aparté **Florian Bonifay uttrykker det, er den kunstneriske utviklingen i Trondheim «one of the most interesting I follow».**

«Det som skiller Trondheim-miljøet fra andre lignende miljøer er den genuine koblingen mellom akademisk forskning og kunstnerisk praksis.»

\- Martin Wåhlberg
Dirigent for Orkester Nord og professor ved NTNU

Foto: Orkester Nord

Kilder: Intervju med nøkkelpersoner

Trondheimsfestivalen Barokkfest har over tid bygget en sterk posisjon nasjonalt og internasjonalt

Foto: Kim Nygård (Adresseavisen)

«De har lykkes i å gi dette miljøet en veldig betydningsfull posisjon for hele kulturfeltet – ikke minst fordi de er så internasjonalt orienterte.»

\- Trond Åm

Tidligere byråd for kultur, idrett og friluftsliv

Barokkfest har etablert seg som en ledende festival innen tidligmusikk og omtales som den største i Norden på sitt felt. Festivalen har et omfattende og konsentrert program med høy aktivitet. **Med mellom 35 og 45 arrangementer i løpet av én uke tilbyr Barokkfest et bredt spekter av konserter og produksjoner**, noe som understreker festivalens omfang og kunstneriske bredde.

Barokkfest har oppnådd betydelig internasjonal synlighet og rekkevidde. Festivalen tiltrekker seg internasjonal oppmerksomhet, blant annet gjennom tilstedeværelse av journalister fra flere europeiske land. Økt internasjonal oppmerksomhet kom under Covid-pandemien, med en digital miniserie med konserter. **Satsningen fikk internasjonal oppmerksomhet og bidro til økt synlighet for miljøet.**

Adresseavisen Onsdag

Spiller på historiske instrumenter

I 2024 og 2025 ble konserter med Orkester Nord under Barokkfest sendt til 97 land via tv-kanalen Mezzo, en verdensledende TV-kanal for klassisk musikk. **Den internasjonale eksponeringen gir festivalen et publikum langt utover de fysiske besøkende i Trondheim.** Dette bidrar til å styrke både festivalens posisjon og Trondheims rolle som destinasjon for tidligmusikk.

Kilder: Adresseavisen, Mezzo, intervju med nøkkelpersoner, JrC Research

Gjennom egne talentutviklingsprogrammer opplæres neste generasjon tidligmusikere i Trondheim

Tidligmusikksenteret har sitt eget talentutviklingsprogram Orkester Nord Academy og Ungdommens Barokkorkester. Målsettingen er å **videreutvikle unge musikere slik at de kan spesialisere seg på høyt internasjonalt nivå innen tidligmusikk.** Talentprogrammene har fått en økt satsning de senere årene. Mange av de nåværende musikerne i Orkester Nord i dag er tidligere norske og europeiske deltakere i talentprogrammet.

Orkester Nord Academy er det første og største talentprogrammet for tidligmusikk i Norge. Programmet er helårlig, med samlinger i Trondheim og Oslo. Deltakernes reise- og boutgifter dekkes, noe som tilgjengeliggjør satsninger for talenter fra hele Europa. Orkester Nord Academy omfatter en serie målrettede tiltak mot de viktigste instrumentgruppene i et klassisk barokkorkesteroppsett, og talenter følges opp gjennom et eget solistprogram. Orkester Nord og enkeltstående musikere fra Norge og Europa samarbeider om å lede og undervise programmet.

Ungdommens Barokkorkester, også kalt Nordic Baroque Orchestra, er et nasjonalt orkester for unge talenter. Orkesteret spiller flere konserter årlig, blant annet på Barokkfest.

Trondheim

Ungdomsorkestret får millionstøtte

TALENTER FRA HELE NORDEN TIL TRONDHEIM

FAKTA

> *"Vi hentet de beste unge i Europa og satte dem sammen med de norske i satsningen – slik at de norske ble trukket opp. Dermed ble det veldig høyt nivå på talentprogrammet."*
>
> \- Martin Wåhlberg
> Dirigent for Orkester Nord og professor ved NTNU

Foto: Orkester Nord

Kilder: Talent Norge, intervju med nøkkelpersoner, Stiftelsen Senter for Tidligmusikk, Adresseavisen

Finansieringen står på flere ben: en stabil offentlig grunnstøtte og markedsbaserte inntekter. For økt satsning trengs flere private sponsorater

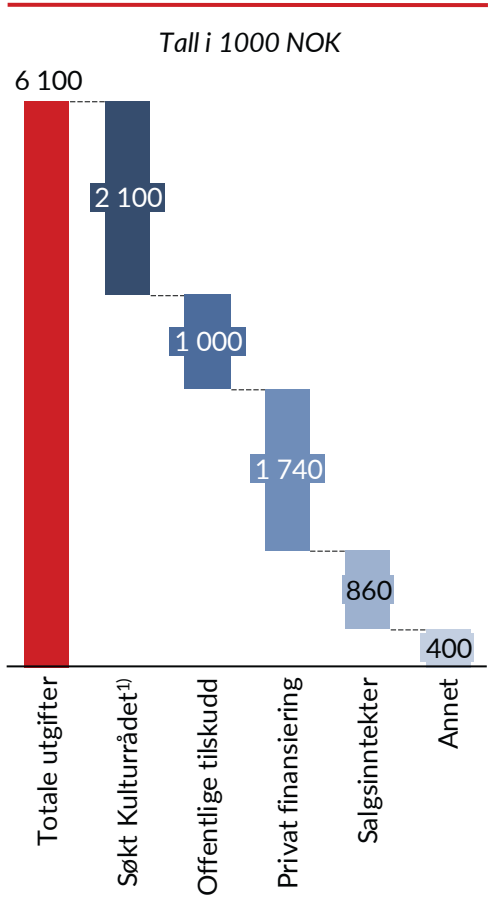

Foto: Visit Trondheim

Finansieringen av barokkmiljøet i Trondheim er delt: en offentlig grunnstøtte dekker kjernedriften, mens markedsinntekter fra billettsalg, sponsorater og partnerskap står for en betydelig andel. **Tidligmusikksatsningen har ført til en betydelig økning i årlige statlige overføring av kulturmidler til Trøndelag.**

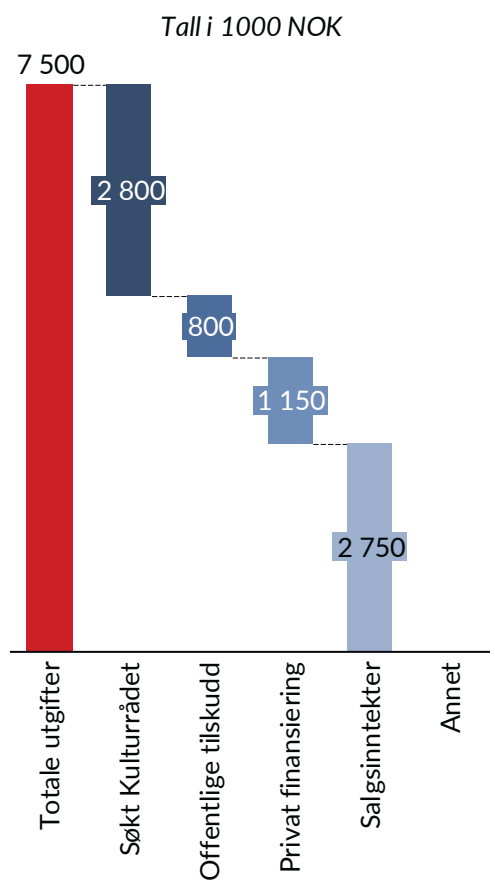
Den offentlige grunnstøtten, ca. 48–51 % av de totale utgiftene, dekker en stor del av kjernedriften og har relativt høy forutsigbarhet. **Dette gir et stabilt grunnlag som kan lette langsiktig planlegging og gjøre det enklere å påta seg risikoen** internasjonale produksjoner innebærer. Grunnstøtten og markedsinntektene framstår dermed som komplementære kilder, ikke motsetninger.

For den internasjonale virksomheten er markedsinntektene sentral, og for Orkester Nord utgjør billettinntektene alene om lag ~37 %. For å ta markedsandeler i det internasjonale markedet kreves det derfor at Orkester Nord kan hvile på en **kryssfinansiering mellom vederlag fra internasjonale konsertsteder og private sponsoravtaler**.

Senter for Tidligmusikk

Orkester Nord og Vox Nidrosiensis

Kilder: interne dokumenter, JrC analyse, intervju med nøkkelpersoner

1) I tillegg til søkt beløp på 400 t inngår ett allerede tildelt beløp på 1,7 mNOK

Innhold

01 INTRODUKSJON OG HOVEDFUNN

02 OM BAROKKMILJØET I TRONDHEIM

03 MILJØETS POSISJON INTERNASJONALT

04 RINGVIRKNINGER FOR TRØNDELAG

05 LÆRINGSPUNKTER

06 FRAMTIDSUTSIKTER OG BEHOV

07 AVSLUTNING

Foto: Barokkfest

Det internasjonale markedet for klassisk musikk er forventet en betydelig vekst i årene som kommer

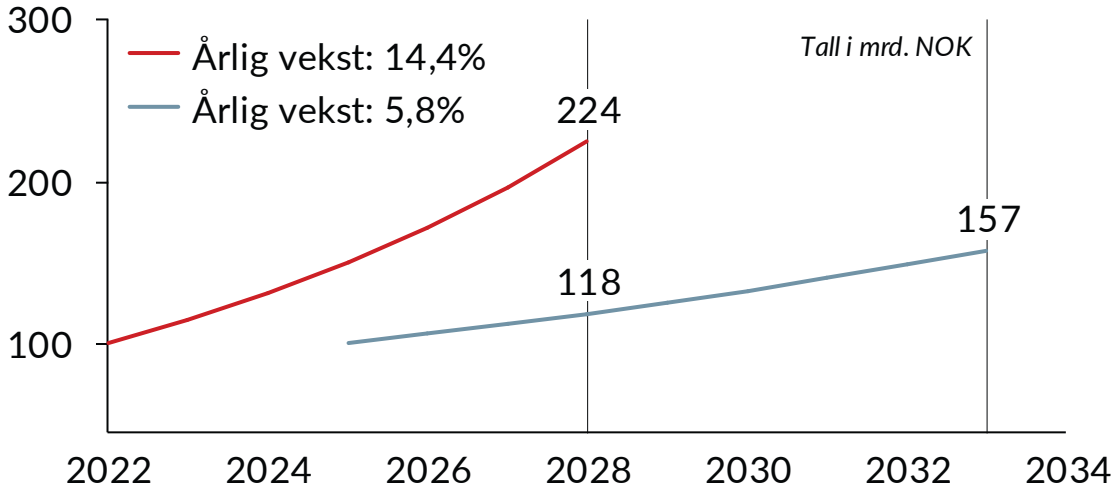
Det globale markedet for klassisk musikk er estimert til rundt 100 milliarder NOK i 2026. **Markedet forventes å vokse betydelig de neste årene, med ulike kilder som estimerer en årlig vekst på 14,4 % fra 2022 til 2028, og en årlig vekst på 5,8 % fra 2025 til 2033.** Dette peker på et mulig marked på mellom 118 og 224 milliarder NOK innen 2028.

Til sammenligning eksporterte Norge laks for 124 milliarder kroner i 2025.

Klassisk musikk er fortsatt underrepresentert i streaming sammenlignet med fysisk musikksalg. Økt digital distribusjon og spesialiserte plattformer peker derfor på et betydelig vekstpotensial.

Foto: Orkester Nord

Publikumet for klassisk musikk er yngre og mer internasjonalt enn mange antar. **34 % av globale klassiske musikkentusiaster er mellom 18 og 25 år**. Digitale plattformer og internasjonal distribusjon har gjort klassisk musikk tilgjengelig for nye publikumsgrupper globalt.

Tidligmusikk har fått en stadig sterkere posisjon internasjonalt. Sjangeren har siden 1970-tallet utviklet seg fra et nisjefelt til en sentral del av det klassiske markedet. Tidligmusikk er i dag et svært internasjonalisert segment med betydelig aktivitet på tvers av festivaler, opera, kulturreiser og spesialiserte produksjoner. **Selv konservative estimater tilsier at markedet for tidligmusikk representerer milliardverdier internasjonalt.**

Kilder: International Journal of Global Economics and Management, Future Data Stats, Norges Sjømatråd

Trondheim-ensemblene Orkester Nord og Vox Nidrosiensis gjør seg meget bemerket på europeiske toppscener

2022 Oxymore produsert TV-overført konsert med Orkester Nord **fra Rouen**

Distribuert av det amerikanske selskapet Qwest

2023 Oxymore produsert tv-overført konsert med Orkester Nord fra Nidarosdomen

***Distribuert av Mezzo** - ledende tv-kanal for klassisk musikk med 60 millioner abonnenter*

2024 Orkester Nord og Vox Nidrosiensis **turné i Spania**

Turné med kirkemusikk-programmet «Pfleger: Life and Passion of the Christ»

2024 Johannespasjonen av Bach ble sendt i internasjonalt tv-opptak

Distribuert av Mezzo

2025 Maria-Vesper av Monteverdi ble sendt i internasjonalt tv-opptak

Distribuert av Mezzo

2025 Orkester Nord og Vox Nidrosiensis fremførte operaen Ernelinde i **Versailles**

En produksjon i regi av Opéra Royal ved Versailles-slottet, et av Europas ypperste opera-hus

2025 Orkester Nord spilte inn Mozarts verk «Die Zauberflöte» på det **franske labelet Aparté**

Innspillingen vakte enorm oppmerksomhet verden over

2026 Spartaco-produksjonen spilles på turné i **Wien, Bratislava og Versailles**

Turnéen gjøres i samarbeid med opera- og pr-rådgiveren Pedro Octavio Diaz, basert i Paris

Orkester Nord og Vox Nidrosiensis har de siste årene markert seg med produksjoner som vekker betydelig internasjonal oppmerksomhet. **Ensemblene opptrer nå på noen av de mest prestisjefylte scenene i Europa**, fra Opéra Royal i Versailles til Les Invalides i Paris, og er invitert til sentrale festivaler i Frankrike, Spania og Østerrike.

Ensemblene har fått solid gjennomslag i ledende europeiske fagmedier. Om innspillingen av Mozarts symfoni nr. 25 skrev Apple Music: «*Creative revolution leaps from this vivid snapshot of music from 1773*», mens franske Classica slo fast at det **ikke finnes *«noen seriøs rival blant innspillinger på historiske instrumenter»*.** Tyske WDR Radio kalte Die Zauberflöte «*forbløffende*», og amerikanske The Arts Fuse omtalte Barbe Bleue som «*I'd put it up there with Carlo Maria Giulini's famous 1959 recording of Don Giovanni as **a near-perfect realization of a work from that era**»*.

Produksjonene utvikles i Trondheim og tas deretter på turné til Europa. Spartaco-produksjonen i 2026 har premiere under Barokkfest i Trondheim, før den spilles ved Theater an der Wien, Slovenský rozhlas i Bratislava og Opéra Royal i Versialles - et av de fremste operahusene på kontinentet. Denne modellen gjør at Trondheim fungerer som et kreativt produksjonssentrum med internasjonal rekkevidde.

Kilder: interne dokumenter, Apple Music, Classica, The Arts Fuse

Barokkfest og Orkester Nord er nå ettertraktet av verdensledende solister

Barokkfest og Orkester Nord **tiltrekker seg jevnlig noen av de mest profilerte utøverne innen tidligmusikk internasjonalt**. Det høye kunstneriske nivået gjør Trondheim attraktivt for artister som opptrer ved de fremste europeiske festivalene og operahusene.

Utvalg av solister

Jordi Savall (2016) – Verdens mest anerkjente gambist, UNESCO Artist for Peace. Opptrådte i Nidarosdomen under Barokkfest.

Foto: SNL

Rachel Podger (2019) – Britisk barokkfiolinist, Gramophone Record of the Year-vinner. Ledet Nordic Baroque Orchestra under Barokkfest.

Foto: Tafelmusik

Ian Bostridge (2015) – Britisk tenor, CBE, 13 Grammy-nominasjoner. Har samarbeidet med Orkester Nord.

Foto: SNL

Ann Hallenberg (2025) – Mezzosopran omtalt som «barokkdronningen». Hovedrolleinnehaver Orlandinis opera Arsace under Barokkfest.

Foto: Barokkfest

Giuliano Carmignola (2020, 2025) – Regnes som en av verdens fremste barokkfiolinister.

Foto: Elba Isola Musicale d'Europa

Max Emanuel Cenčić (2020) – En av de mest innspilte kontratenorene i barokkopera.

Foto: Mezzo.tv

Trondheimsmiljøets anerkjennelse og berømmelse gir et ønske fra verdensledende utøvere om å ta del i de unike oppsetningene til Orkester Nord. Dette skaper synergieffekter for Trondheim og for utøverne.

Verdifullt nettverk: Orkester Nord har bygget et bredt nettverk av fremtredende internasjonale solister som opptrer med ensemblet både i Trondheim og på turné i Europa. Dette nettverket er en viktig ressurs for utøverne og barokkmiljøet, og knytter Trondheim direkte til europeiske fagmiljøer.

Internasjonal pressedekning: Artistenes tilknytning til Trondheim genererer omtale i europeiske fagmedier. Bachtrack publiserte et eget intervju med Cenčić i forkant av hans opptreden i Trondheim, og Adresseavisen dekket Carmignolas besøk som en nasjonal begivenhet.

Selvforsterkende effekt: Samarbeid med profilerte utøvere styrker miljøets internasjonale omdømme, og gir utøverne økt anerkjennelse, som en positiv spiral. Flere av artistene har returnert til Barokkfest over flere år.

Kilder: Intervju med nøkkelpersonerAdresseavisen, Bachtrack, forumopera.com, Aftenposten, Barokkfest, REMA/EEMN, ResMusica, Den Norske Opera og Ballett, Scherzo

Internasjonale priser og nominasjoner bekrefter miljøets kunstneriske posisjon

7 x
CD-Utgivelser

7 CD-utgivelser siden 2019, hovedsakelig på det franske labelet Aparté Music. I klassisk musikk er innspillinger på anerkjente internasjonale label det viktigste konkurransemiddelet: det er utgivelsene som nomineres til priser, anmeldes i fagpressen og åpner dørene til festivaler og scener i Europa.

Priser

CLASSICA CHOC CLASSICA	BBC MUSIC MAGAZINE	Le Monde
2	1	2
CHOC de Classica er en månedlig redaksjonell utmerkelse fra det franske magasinet Classica, et av Europas viktigste tidsskrifter for klassisk musikk. Utmerkelsen tildeles innspillinger som vurderes eksepsjonelt sterke, og CHOC-merket trykkes på CD-omslaget som et anerkjent kvalitetsstempel.	***BBC Music Magazine*** er Storbritannias ledende magasin for klassisk musikk, utgitt månedlig. Magasinet kårer jevnlig årets beste innspillinger innen ulike kategorier, og en utvelgelse fra BBC Music Magazine regnes som en av de mest prestisjetunge anerkjennelsene i den klassiske musikkbransjen internasjonalt.	***Le Monde*** er Frankrikes mest anerkjente dagsavis. Avisen publiserer jevnlig utvalg av anbefalte klassiske musikkinnspillinger, og en anbefaling fra Le Monde gir bred synlighet langt utover det spesialiserte klassisk musikk-publikummet.

Nominasjoner

international classical music awards ICMA	OPUS KLASSIK
2	2
International Classical Music Awards (ICMA) er en internasjonal pris der juryen består av musikkritikere fra ledende klassisk musikk-medier i over 15 land. Prisen deles ut årlig i en rekke kategorier og regnes som en av de viktigste internasjonale utmerkelsene innen klassisk musikk.	***Opus Klassik*** er Tysklands fremste pris for klassisk musikk, etterfølgeren til Echo Klassik. Prisen deles ut årlig i en rekke kategorier av en fagjury og overrekkes under en TV-sendt gallaseremoni i Konzerthaus Berlin på ZDF.

Kilder: Orkester Nord, Den Norske Opera og Ballett, Aparté Music, Apple Music, HIGHRESAUDIO, Tidal, Euromusic, Classique News, forumopera.com, Olyrix, Classykeo, Bachtrack, Total Baroque Magazine, codalario.com

Operaturisme er et etablert reisemarked i Europa – Trondheim står i god posisjon for å bli et viktig reisemål

Operaturisme har bygget internasjonale kulturreisemål...

Foto: Orkester Nord

Operaturisme er et etablert segment innen kulturreiseliv. Et internasjonalt publikum reiser til operaer og festivaler på tvers av landegrenser.

Live-konserter og forestillinger er svært viktig i det klassiske musikkmarkedet. Prestisjefylte konserthus, operahus og festivaler tiltrekker besøkene som reiser langt for å oppleve forestillingene.

Operaturisme har latt flere mindre byer etablere seg som viktige destinasjoner innen turistmål for operaer og tidligmusikkoppsetninger, slik som Salzburg i Østerrike, Aix-en-Provence i Frankrike og Halle i Tyskland.

«I think Trondheim has a big, big, big chance, in collaboration with Barokkfest and Orkester Nord, to do this kind of thing.»

\- Pedro-Octavio Diaz
Freelance strategisk- og musikalsk konsulent

... nå kan Trondheim oppleve det samme

Trondheim har allerede et internasjonalt orientert orkester og festival. Orkester Nord er på vei inn i det europeiske toppsjiktet, og Barokkfest er en av Nordens største tidligmusikkfestivaler.

Trondheim har unike historiske fremføringsrom. Nidarosdomen, Vår Frue kirke, Trøndelag Teater og Tukthuset Scene m.fl. gir produksjonene en kunstnerisk og visuell ramme det er vanskelig å gjenskape andre steder.

Trondheim når allerede et globalt publikum. Mezzo-sendinger til 97 land og internasjonale turnéer ved Versailles, Theater an der Wien og Beaune gjør Trondheim-navnet kjent i de hjemmemarkedene operaturisme-publikummet kommer fra.

Trondheim tilbyr et repertoar publikum ikke finner andre steder. Orkester Nord og Barokkfest henter fram glemte verk i produksjonene, flere av dem oppført for første gang på nær 300 år, slik som Spartaco.

Kilder: intervju med nøkkelpersoner, interne dokumenter, Classical Music Market Size & Industry Growth 2030 (FutureDataStats)

Tidligmusikksenteret startet i 2026 en «Europasatsning» med store mål

Europasatsningen har som mål å etablere Trondheim som en ledende europeisk by for tidligmusikk og opera. Gjennom Orkester Nord og Barokkfest bygges en langsiktig internasjonal satsning der produksjoner utvikles i Trondheim og distribueres til Europas viktigste kulturarenaer. Målet er ikke bare internasjonal aktivitet, men å bygge en varig posisjon for Trondheim i det europeiske kulturmarkedet.

Satsningen bygger på et sjeldent samspill mellom forskning, kulturarv og internasjonale nettverk. Trondheim kombinerer sterke forskningsmiljøer ved NTNU, historiske fremføringsrom, internasjonale musikere og en lang tradisjon innen tidligmusikk. Dette gir byen et utgangspunkt få andre europeiske kulturbyer kan vise til.

Tidligmusikk er et felt i sterk internasjonal utvikling. Historisk informert fremføringspraksis har de siste tiårene utviklet seg fra et nisjefelt til en sentral del av det internasjonale klassiske musikkmarkedet. Ledende operahus, festivaler og TV-distributører etterspør i økende grad denne typen produksjoner.

Europeisk produksjonsplattform

Etablering og finansiering i Europa

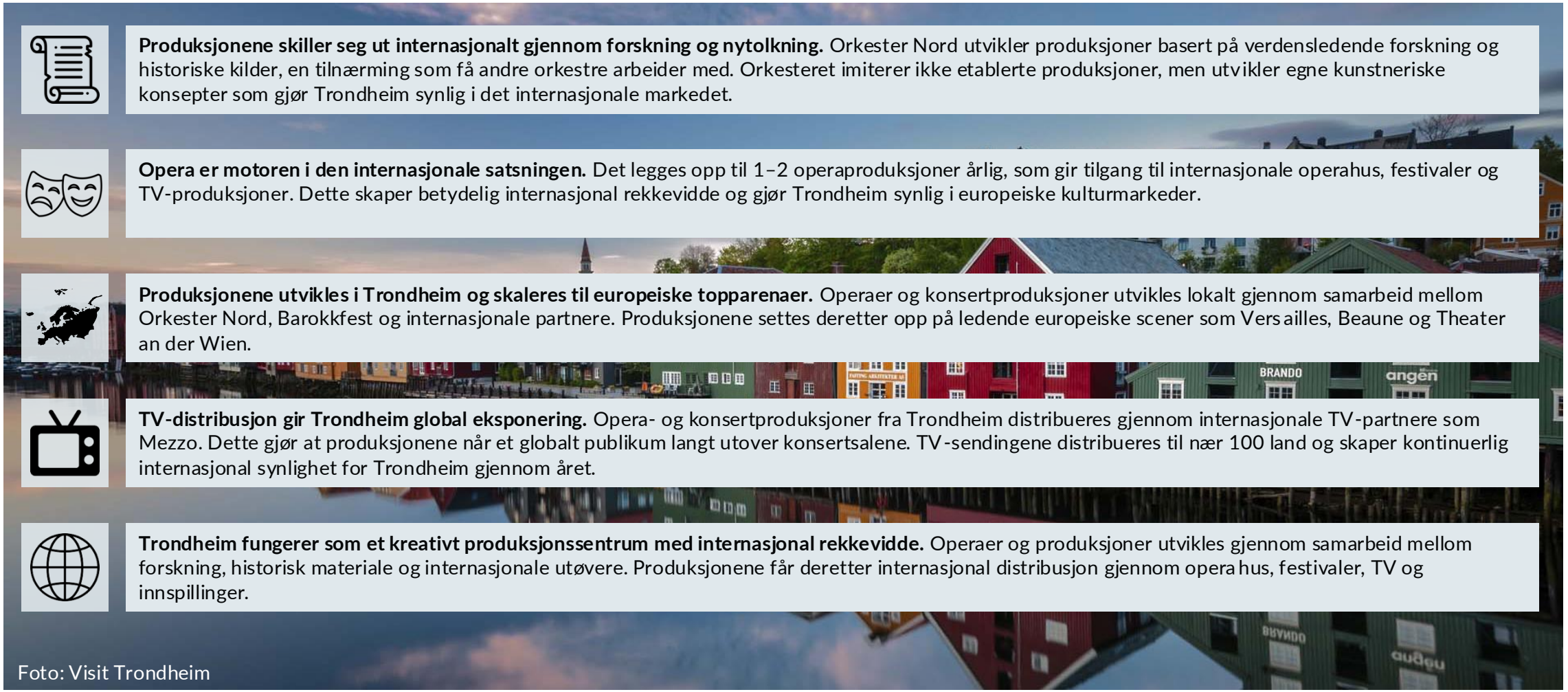

Destinasjonsbygging i Trondheim

Kilder: Stiftelsen Senter for Tidligmusikk, interne dokumenter

Europasatsningen løfter Trondheim inn i Europas ledende kulturmarkeder

Produksjonene skiller seg ut internasjonalt gjennom forskning og nytolkning. Orkester Nord utvikler produksjoner basert på verdensledende forskning og historiske kilder, en tilnærming som få andre orkestre arbeider med. Orkesteret imiterer ikke etablerte produksjoner, men utvikler egne kunstneriske konsepter som gjør Trondheim synlig i det internasjonale markedet.

Opera er motoren i den internasjonale satsningen. Det legges opp til 1–2 operaproduksjoner årlig, som gir tilgang til internasjonale operahus, festivaler og TV-produksjoner. Dette skaper betydelig internasjonal rekkevidde og gjør Trondheim synlig i europeiske kulturmarkeder.

Produksjonene utvikles i Trondheim og skaleres til europeiske topparenaer. Operaer og konsertproduksjoner utvikles lokalt gjennom samarbeid mellom Orkester Nord, Barokkfest og internasjonale partnere. Produksjonene settes deretter opp på ledende europeiske scener som Versailles, Beaune og Theater an der Wien.

TV-distribusjon gir Trondheim global eksponering. Opera- og konsertproduksjoner fra Trondheim distribueres gjennom internasjonale TV-partnere som Mezzo. Dette gjør at produksjonene når et globalt publikum langt utover konsertsalene. TV-sendingene distribueres til nær 100 land og skaper kontinuerlig internasjonal synlighet for Trondheim gjennom året.

Trondheim fungerer som et kreativt produksjonssentrum med internasjonal rekkevidde. Operaer og produksjoner utvikles gjennom samarbeid mellom forskning, historisk materiale og internasjonale utøvere. Produksjonene får deretter internasjonal distribusjon gjennom operahus, festivaler, TV og innspillinger.

Foto: Visit Trondheim

Kilder: Stiftelsen Senter for Tidligmusikk, interne dokumenter

Europasatsningen henter kapital, kompetanse og publikum til Trondheim

Europasatsningen bygger strukturer direkte inn i det europeiske kulturmarkedet. Gjennom etableringen av Orchestre Concordances i Frankrike får Orkester Nord tilgang til sentrale europeiske produksjons- og finansieringsmiljøer. Dette gir nærhet til operahus, TV-aktører, sponsorer og internasjonale samarbeidspartnere.

Internasjonale partnerskap gjør produksjonene økonomisk skalerbare. Operahus, TV-distributører og europeiske støtteordninger kan dekke store deler av produksjonskostnadene. Lokal medfinansiering brukes aktivt for å utløse ekstern europeisk finansiering.

Satsningen kommer til å trekke internasjonale ressurser og kapital til Trondheim. Satsningen er utviklet for å hente produksjoner, kompetanse, publikum og finansiering til Trondheim. Den europeiske modellen gjør det mulig å bygge større produksjoner enn det lokale markedet alene kan finansiere.

Europasatsningen åpner tilgang til utenlandske finansieringsstrukturer. Gjennom etableringen av en underenhet i Frankrike får satsningen tilgang til miljøer med sterke tradisjoner for privat finansiering av kultur og opera. Frankrike og flere andre Europeiske land har skatte-refusjonsordninger som gjør private sponsoravtaler mer lønnsomme.

Internasjonal synlighet gjør satsningen attraktiv for både norske og internasjonale sponsorer og samarbeidspartnere. Sponsorene får ikke bare eksponering, men eierskap til en langsiktig fortelling om internasjonal omdømmebygging for Trondheim og Trøndelag.

Foto: Visit Trondheim

Kilder: Stiftelsen Senter for Tidligmusikk, interne dokumenter

Europasatsningen gjør Trondheim synlig i Europas viktigste kulturmarkeder

Kontinuerlig internasjonal tilstedeværelse gir varig omdømmebygging. Orkester Nord har mulighet til å oppnå jevnlig tilstedeværelse på internasjonale scener året gjennom. Målsetningen er 15–30 konserter årlig, kombinert med TV-distribusjon og internasjonal pressedekning.

Dette gjør at Trondheim ikke bare får oppmerksomhet ved enkeltstående arrangementer, men kontinuerlig synlighet i sentrale kulturbyer som London, Paris, Wien og Versailles årlig.

Internasjonal distribusjon gjør Trondheim synlig langt utover konsertsalene. Konsertene genererer ikke bare publikum på stedet, men omfattende markedsføring, pressedekning og internasjonal eksponering gjennom TV-partnere som Mezzo. Over tid skaper dette en vedvarende internasjonal synlighet knyttet til Trondheim som kulturby.

Satsningen kombinerer fysisk tilstedeværelse på europeiske toppscener med global distribusjon gjennom etablerte mediekanaler.

Europeiske kulturbyer har bygget globale posisjoner gjennom sine orkestre. Byer som Salzburg og Freiburg er kjent langt utover sin størrelse fordi de har bygget kulturmiljøer med internasjonal aktivitet. Europasatsningen bruker samme modell: kunstnerisk toppnivå brukes for å bygge internasjonalt omdømme, tiltrekningskraft og kulturell identitet.

Trondheim har nå en sjelden mulighet til å etablere en tilsvarende posisjon internasjonalt gjennom Orkester Nord og Barokkfest.

Europasatsningen kan gi langsiktige effekter for reiseliv og internasjonal synlighet. Vedvarende internasjonal eksponering kan over tid gi betydelige effekter for reiseliv, kulturøkonomi og internasjonal profilering av Trondheim og Trøndelag. Satsningen representerer en langsiktig modell for omdømmebygging.

De fulle effektene forventes å utvikle seg gradvis over tid etter hvert som Orkester Nord etablerer seg på internasjonale scener.

Foto: Visit Trondheim

Kilder: Stiftelsen Senter for Tidligmusikk, interne dokumenter

Innhold

01 INTRODUKSJON OG HOVEDFUNN

02 OM BAROKKMILJØET I TRONDHEIM

03 MILJØETS POSISJON INTERNASJONALT

04 RINGVIRKNINGER FOR TRØNDELAG

05 LÆRINGSPUNKTER

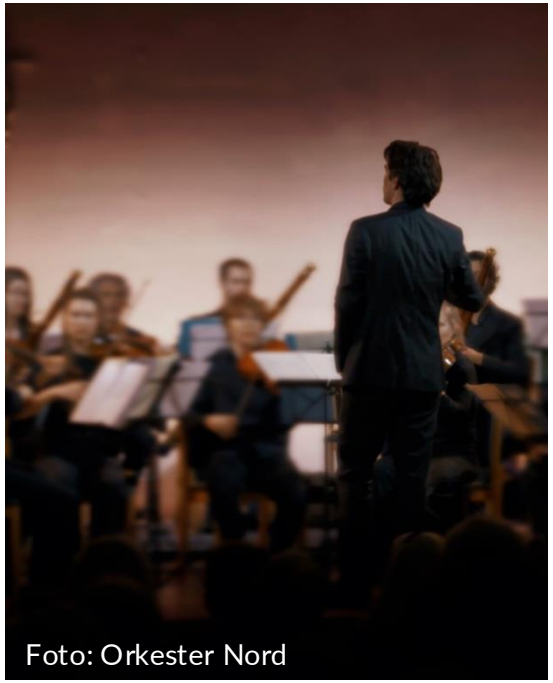
06 FRAMTIDSUTSIKTER OG BEHOV

07 AVSLUTNING

Foto: Barokkfest

Barokkfest trekker tilreisende til Trondheim og skaper lokale og regionale ringvirkninger

Foto: Orkester Nord

Barokkfest tiltrekker seg et **nasjonalt og internasjonalt publikum** som reiser spesifikt for festivalen. Både publikummere, artister og journalister fra hele Europa reiser til Trondheim.

Ringvirkningene av dette strekker seg utover billettsalget. Tilreisende besøkende **genererer aktivitet i lokalt næringsliv** gjennom overnatting, restaurantbesøk og transport.

Festivalen fungerer dessuten som en viktig **markedsføringsarena for Trondheim og Trøndelag.** Internasjonal pressedekning og TV-sendinger gir byen bred eksponering.

Gjennom Europasatsningen fra 2026 er ambisjonen å forsterke disse effektene ytterligere.

- Barokkfest er Nordens største tidligmusikkfestival, med **35–45 arrangementer i løpet av én uke, og med nærmere 3 000 besøkende i 2026**
- Senter for tidligmusikk arrangerte totalt **50 betalte arrangementer i 2024**, noe som gir publikumsaktivitet gjennom hele året
- Barokkfest-konserter med Orkester Nord ble i 2024 og 2025 sendt til **97 land via Mezzo**
- Festivalen trekker **europeiske musikk-journalister** til Trondheim, noe som genererer internasjonal pressedekning av byen

«De fleste festivalene i Trondheim er lokale og retter seg mot et primært lokalt publikum. Barokkfest får mange tilreisende, både artister og publikummere.»

- Trond Åm, tidligere byråd for kultur, idrett og friluftsliv

Konklusjon: Barokkfest skaper ringvirkninger gjennom tilreisende besøkende og internasjonal eksponering som posisjonerer Trondheim som kulturreisemål. Den kommende Europasatsningen satser på å ytterligere styrke disse effektene.

Kilder: intervju med nøkkelpersoner, interne dokumenter

Barokkmiljøet tiltrekker internasjonale utøvere, forskere og talenter til Trondheim

I tillegg til **publikum tiltrekker barokkmiljøet i Trondheim mennesker med høy faglig kompetanse**. NTNU har mottatt flere titalls millioner kroner i forskningsmidler, som gjør det mulig å rekruttere toppforskerne fra hele verden. Forskere, musikere og medie-produsenter kommer til Trondheim som en konsekvens av miljøets internasjonale posisjon.

Dette er mulig fordi **Trondheim allerede har infrastruktur**, som et sterkt forskningsmiljø ved NTNU, Nidarosdomen, Ringve Musikkmuseum og TSO. Disse institusjonene gjør Trondheim til et naturlig tyngdepunkt for tidligmusikk, og det **tiltrekker igjen nye ressurser og kompetanse**.

Trondheim tiltrakk seg tidligmusikken fordi infrastrukturen var der. **Nå bygger tidligmusikken infrastrukturen videre**.

- NTNU-miljøet (Opéra-Comique) trekker forskere fra internasjonale toppuniversiteter, slik som University of Oxford
- Internasjonale toppsolister kommer regelmessig til Trondheim
- Orkester Nord Academy trekker unge musikere fra hele Europa til Trondheim for samlinger
- Orkester Nord rekrutterer musikere fra hele Europa til sine produksjoner
- Mange av dagens musikere i Orkester Nord er tidligere deltakere i talentprogrammet

Foto: NTNU

Konklusjon: Barokkmiljøet forsterker Trondheims posisjon som kompetanseby, ved å tiltrekke kompetent personell gjennom talentutvikling, faglig og historisk tyngde og internasjonalt kunstnerisk nivå

«Jeg valgte Trondheim fordi jeg var interessert i tidligmusikk, og Trondheim hadde tiltrukket seg folk med interesse for tidligmusikk siden 70-tallet.»

- Martin Wåhlberg, dirigent for Orkester Nord og professor ved NTNU

Kilder: intervju med nøkkelpersoner, interne dokumenter, Adresseavisen

Innhold

01 INTRODUKSJON OG HOVEDFUNN

02 OM BAROKKMILJØET I TRONDHEIM

03 MILJØETS POSISJON INTERNASJONALT

04 RINGVIRKNINGER FOR TRØNDELAG

05 LÆRINGSPUNKTER

06 FRAMTIDSUTSIKTER OG BEHOV

07 AVSLUTNING

Foto: Barokkfest

Suksessen til barokkmiljøet i Trondheim kan forklares med fem faktorer

Barokkmiljøet i Trondheim fremstår som et meget vellykket og høyt spesialisert internasjonalt miljø, både målt internasjonal synlighet og kunstnerisk kvalitet. Denne suksessen kan **forklares med fem faktorer** som sammen beskriver hvorfor miljøet har lykkes.

Spesielt viktig er gründere med tydelig kunstnerisk retning og internasjonale ambisjoner. Gjennom høy gjennomføringsevne, nettverksbygging og evne til å mobilisere finansiering har de bygget et miljø som konkurrerer internasjonalt. Kombinert med en fleksibel organisering har dette gitt både handlekraft, innovasjonsevne og vekst.

Viktig for miljøet har det også vært med **en internasjonal orientering fra start**. Dette har bygget en troverdighet som **trekker ressurser, talenter og publikum til Trond**heim fra Norge og Europa.

Underveis har en **sterk lokal samarbeidskultur forsterket veksten**, mens en **tett kobling mellom akademia og kunstnerisk praksis** har gitt miljøet en faglig tyngde og differensiering som få andre kan matche.

Visjonære gründere

Fleksibel organisering

Internasjonalt nettverk og mobilitet

Lokal samarbeidskultur

Akademisk forankring

Kilder: intervju med nøkkelpersoner

Visjonære gründere har bygget Trondheims internasjonale posisjon

Sterke fagpersoner og gründere har vært avgjørende i oppbyggingen av barokkmiljøet. Intervjuer peker særlig på:

- **Tydelig kunstnerisk visjon,** fra start hadde de ambisjon om å sette opp det store repertoaret med opera, kirkemusikk, symfonisk musikk, ikke bare kammerkonserter med få musikere
- **Eksepsjonell gjennomføringsevne,** Martin Wåhlberg og Erik Skanke Høsøien trekkes frem som sentrale drivkrefter som over tid har bygget aktivitet, samarbeid og internasjonal synlighet
- **Evne til nettverksbygging og finansiering,** Wåhlberg og Høsøien kom til Trondheim med eksisterende internasjonale kontakter fra sine akademiske og kunstneriske nettverk, og har siden utvidet disse aktivt

Vekst stiller nye krav:

- **Kvalitet og innovasjon må bevares, m**iljøets styrke ligger i evnen til å utvikle nye produksjoner og arbeide smidig mot internasjonale markeder.
- **Kritisk kompetanse må deles på flere personer** for å sikre videre vekst, særlig innen internasjonale nettverk, søknadsarbeid og prosjektutvikling.
- **Skalerbar organisering blir viktig,** videre vekst krever organisering som bevarer fleksibiliteten samtidig som større produksjoner kan håndteres.

Læringspunkt:	Sterke gründere og fagpersoner kan skape internasjonal gjennomslagskraft når de kombinerer tydelig visjon med evne til å bygge nettverk, finansiering og kvalitet.
Suksesskriterium:	Kombinasjonen av kunstnerisk lederskap, internasjonale ambisjoner og en smidig organisasjon skaper vekst og langsiktig konkurransekraft.

Foto: Orkester Nord

Kilder: intervju med nøkkelpersoner, JrC analyse

Den tredelte organiseringen gir fleksibilitet, vekstkraft og tilgang til finansiering

En viktig forklaring på veksten er **hvordan miljøet er organisert i flere komplementære enheter**. Særlig gjennom samspillet mellom:

- **Festival** (Barokkfest)
- **Ensemble/orkester** (Orkester Nord, Vox Nidrosiensis)
- **Kompetansesenter** (Senter for Tidligmusikk)

Denne organiseringen gjør det mulig å kombinere spesialiserte kunstneriske satsinger med langsiktig kompetansebygging og prosjektutvikling. I tillegg bidrar **Ringve, TSO og NTNU med legitimitet og ressurser** som styrker organisasjonens posisjon ytterligere.

Denne tredelingen gir flere fordeler:

- **Tilgang til ulike finansieringskilder,** festivalmidler, driftsstøtte, prosjektstøtte
- **Høy fleksibilitet,** fordi aktivitet kan organiseres prosjektvis og tilpasses ulike produksjoner og markeder.
- **Mulighet til å mobilisere spesialistkompetanse,** både lokalt og internasjonalt, uten å være bundet til store faste strukturer.

Når små miljøer også får støtte av tunge institusjoner som TSO og NTNU øker det kredibilitet og troverdighet i søknadssammenheng.

Foto: Orkester Nord

Læringspunkt: Å kombinere festival, orkester og kompetansesenter gir større fleksibilitet, bredere finansieringsgrunnlag og bedre utviklingsmuligheter.

Suksesskriterium: Kombiner fleksibel organisering med strategiske partnerskap som gir kompetanse, legitimitet og finansieringsmuligheter.

Kilder: intervju med nøkkelpersoner, JrC analyse

Miljøet har aktivt brukt internasjonal eksponering som verktøy for lokal vekst

Et gjennomgående trekk er at **internasjonal posisjon ikke bare er en konsekvens, men et bevisst strategisk valg**. Miljøet har aktivt:

- **Bygget nettverk i Europa**
- **Samarbeidet med internasjonale festivaler og operahus**, slik som Stockholm Early Music Festival og Opéra Royal i Versailles, Frankrike
- **Produsert innhold for internasjonale plattformer**, slik som TV-produksjoner og plateutgivelser
- **Miljøet reiser ut på turneer** og har samproduksjoner med utenlandske aktører.

Dette har gitt:

- **Økt legitimitet nasjonalt,** internasjonal anerkjennelse gir nasjonal tyngde
- **Tilgang til nye finansieringsmuligheter**
- **Sterkere kunstnerisk utvikling** gjennom samarbeid med verdensledende solister og ensembler

Dette skaper troverdighet og oppmerksomhet som **trekker publikum, musikere og kompetanse til byen og økt oppmerksomhet rundt festivalen**

«De er et av få miljøer i Trøndelag som har gjort internasjonal posisjonering til en tydelig strategi – og som har klart å omsette den til kunstnerisk utvikling, synlighet og sterkere lokal legitimitet.»

- Jens Storli, daglig leder i Råd for Kunst og Kultur Trondheim

Læringspunkt: Internasjonal satsing må være en aktiv strategi, da det er en forutsetning for å tiltrekke produksjoner, kompetanse og finansiering til Trondheim.

Suksesskriterium: Prioritere eksport, samarbeid og synlighet utenfor Norge. Bruke mobilitet som verktøy for internasjonal oppmerksomhet.

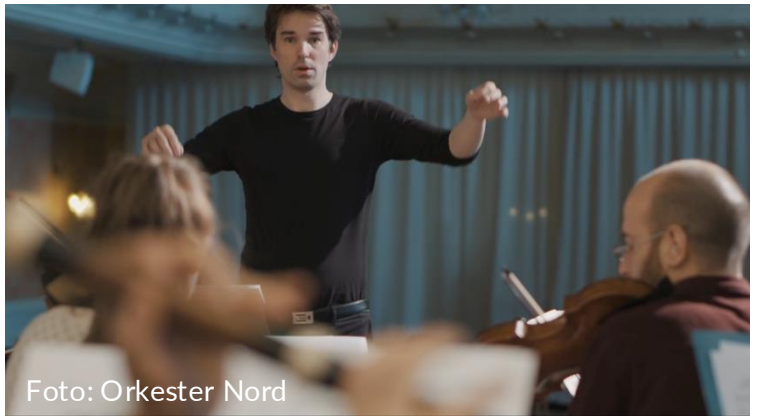

Foto: Orkester Nord

Kilder: intervju med nøkkelpersoner, JrC analyse

Trondheims størrelse og samarbeidskultur er et konkurransefortrinn

En viktig faktor er Trondheims kulturøkosystem, som kjennetegnes av:

- **Høy grad av samarbeid på tvers av aktører**, Ringve, Barokkfest, TSO, Nidarosdomen og NTNU har samarbeidet tett siden tidlig i miljøets utvikling
- **Korte avstander mellom miljøene**, i en by av Trondheims størrelse er det lettere å etablere og vedlikeholde relasjoner på tvers
- **Norm om å støtte hverandre**, flere intervjuobjekter beskriver en kultur der aktørene hjelper hverandre og deler lærdommer

«Vi bor og virker i en relativt liten by, men den er akkurat stor nok til å ha den infrastrukturen som trengs.»

- Trond Åm, tidligere byråd for kultur, idrett og friluftsliv

Dette gir:

- **Lettere tilgang til ressurser og kompetanse**
- **Flere samproduksjoner,** TSO Tidlig har vært en viktig aktør på Barokkfest siden oppstarten
- **Økt lokal kompetanse** innen drift og gjennomføring av produksjoner, slik som frivillige som deltar på flere festivaler

En utfordring er likevel at det eksisterer en viss konkurranse om publikum og oppmerksomhet, særlig i en festivalrik by.

Foto: Leikny Havik

Læringspunkt: Et sterkt økosystem forsterker de enkelte aktørenes egen vekst.

Suksesskriterium: Aktivt bidra til og utnytte samarbeidsstrukturer.

Kilder: intervju med nøkkelpersoner, JrC analyse

Tett kobling mellom akademia og kunstnerisk praksis gir unik faglig tyngde og differensiering

En av de mest unike styrkene i Trondheim er koblingen til akademia.

- **NTNU huser Opera Comique,** et internasjonalt forskningsmiljø innen historisk musikk før år 1800, med forskere fra Columbia og Yale.
- **Wåhlberg er også professor ved NTNU**, noe som direkte kobler forskning og kunstnerisk praksis sammen
- **Historisk informert praksis,** arkivfunn og akademisk forskning har lagt grunnlaget for unike musikalske produksjoner for ensemblene i Trondheim, som operaen om Ernelinde i Versailles

Dette gir:

- **Faglig tyngde og differensiering** fra andre byer og ensembler
- Tilgang til uoppdaget repertoar som gir **unike produksjoner**
- **Innovasjon i kunstnerisk praksis,** ny kunnskap gir nye fremføringspraksiser

Miljøet blir omtalt som et forbilde for andre miljøer fordi de har klart å kombinere kunstnerisk ambisjon med faglig forankring på en måte som gir internasjonal gjennomslagskraft.

Læringspunkt: Tilknytningen til forskningsmiljøet har vært en sentral driver for kunstnerisk innovasjon, og internasjonal anerkjennelse.

Suksesskriterium: Gjennom å utnytte et samarbeid mellom akademia og kunstfelt har man mulighet til å skape sterkt differensierte produksjoner og oppmerksomhet.

Foto: Kim Nygård (Adresseavisen)

Kilder: intervju med nøkkelpersoner, JrC analyse

Innhold

01 INTRODUKSJON OG HOVEDFUNN

02 OM BAROKKMILJØET I TRONDHEIM

03 MILJØETS POSISJON INTERNASJONALT

04 RINGVIRKNINGER FOR TRØNDELAG

05 LÆRINGSPUNKTER

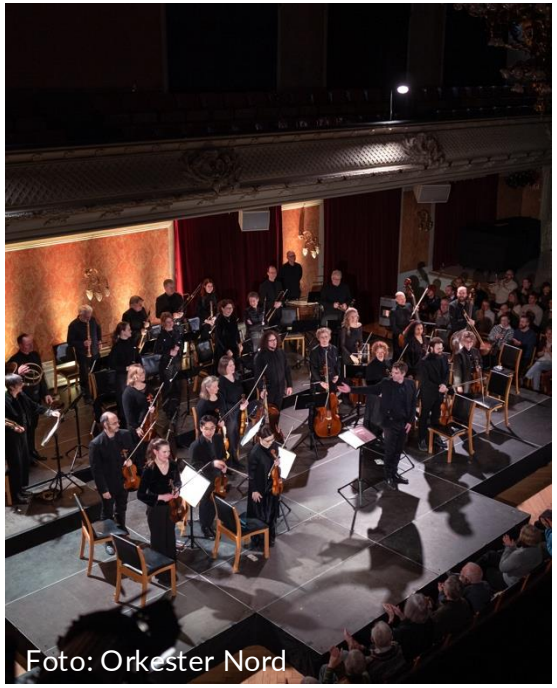
06 FRAMTIDSUTSIKTER OG BEHOV

07 AVSLUTNING

Foto: Barokkfest

Fremover har Trondheim potensiale for å ytterligere styrke sin posisjon internasjonalt

Foto: Orkester Nord

Når et orkester fra Trondheim spiller ved Opéra Royal de Versailles, Theater an der Wien og Händel-festivalen i Halle, **beveger Trondheim seg inn et øvere sjikte i europeisk musikkliv**.

For hver produksjon som turnerer, følger navnet «Trondheim» med til et internasjonalt publikum, pressekorps og TV-skjermer i over nitti land gjennom Mezzo. Orkester Nord blir på den måten en kulturambassadør for Trondheim.

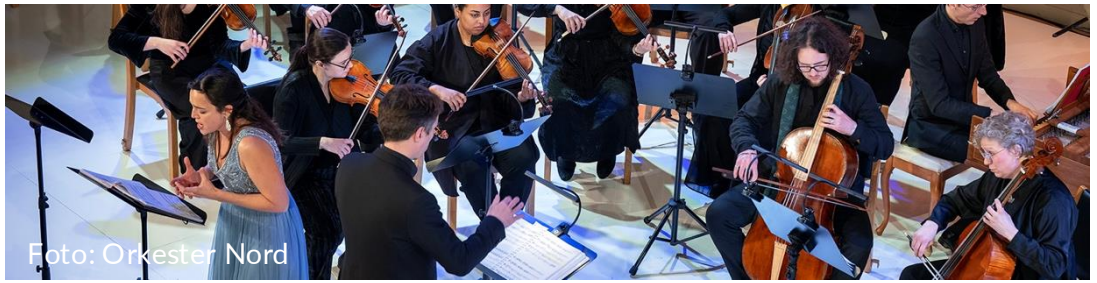
Målet er ikke bare å hevde seg ute, men å **bruke den internasjonale synligheten til å gjøre Trondheim til et kulturreisemål,** et sted publikum reiser *til* for å oppleve barokk-opera og tidligmusikk.

Lykkes dette, oppstår en selvforsterkende sirkel: turneer skaper synlighet, synlighet trekker tilreisende, og tilreisende styrker grunnlaget for å bygge miljøet videre.

Framtidsutsiktene handler dermed også om varig omdømmebygging for Trondheim og Trøndelag.

«Miljøet er i ferd med å gjøre Trondheim til et internasjonalt sentrum for barokkmusikk, de har lyktes i å få bred anerkjennelse for det de gjør. *Jeg opplever at de når ut til publikum som ikke før var opptatt av tidligmusikk»*

-Trond Åm
Tidligere byråd for kultur, idrett og friluftsliv

Foto: Orkester Nord

Kilder: intervju med nøkkelpersoner, interne dokumenter

Den internasjonale ambisjonen må følges av økonomisk satsning

På de internasjonale scenene finansieres produksjoner på to vis: billettinntekter og private sponsorater. **For å ta markedsandeler i det internasjonale markedet er orkesterene avhengig av sponsoravtaler.**

Europasatsningen 2026–2030 tar sikte på å lansere Orkester Nord og Barokkfest på internasjonalt toppnivå, blant annet i Versailles, Theater an der Wien og Händel-festivalen i Halle. **Vekst på dette nivået øker behovet for sponsorater.**

Dette håndteres dels gjennom satsinger som åpner internasjonale sponsormarkeder, **dels ved å kunne mobilisere lokale og nasjonale sponsorer parallelt med vekst i spilleinntektene.**

For en sponsor innebærer deltakelse en andel i en **omfattende internasjonal synlighet, TV-sendinger til over 90 land og europeisk pressedekning**, og et eierskap til fortellingen om langsiktig omdømmebygging for Trondheim.

For Barokkfest og Orkester Nord betyr dette økt mulighet til videre utvikling, produksjoner og vekst.

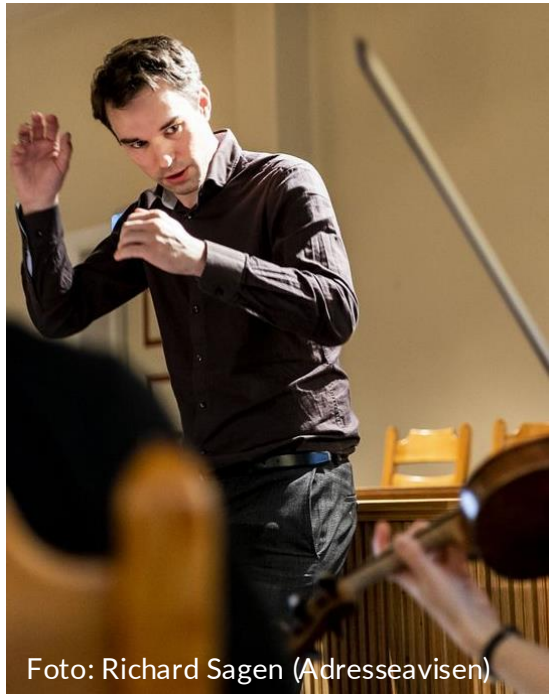

Foto: Richard Sagen (Adresseavisen)

Foto: Orkester Nord

«Næringslivet i Trøndelag er positivt interessert i kunst og kultur – kanskje mer enn mange tror. Men det er mange om beinet og kampen om sponsorkronene er tøffere enn noen gang.»

-Jens Storli
Daglig leded i Råd for Kunst og Kultur i Trondheim

Kilder: intervju med nøkkelpersoner, interne dokumenter

Innhold

01 INTRODUKSJON OG HOVEDFUNN

02 OM BAROKKMILJØET I TRONDHEIM

03 MILJØETS POSISJON INTERNASJONALT

04 RINGVIRKNINGER FOR TRØNDELAG

05 LÆRINGSPUNKTER

06 FRAMTIDSUTSIKTER OG BEHOV

07 AVSLUTNING

Foto: Barokkfest

Disse har jobbet med prosjektet

Sara Harneshaug
Ansvarlig partner
sara.harneshaug@juniorconsulting.no

Einar Midthun
Prosjektleder
einar.midthun@juniorconsulting.no

Baste Brynsrud
Konsulent

Maran Shanmugathas
Konsulent

Om Junior Consulting

Junior Consulting er et konsulentselskap som er eid, styrt og drevet utelukkende av studenter ved NTNU. Selskapet tar på seg oppdrag innen strategi, teknologi/IT og design. Formålet er å bistå næringslivet med tjenester av høy kvalitet, samtidig som konsulentene tilegner seg relevant og verdifull arbeidserfaring. Det er akademisk bredde blant selskapets ansatte, med bakgrunn fra blant annet industriell økonomi, marin teknikk, datateknologi, industriell design, psykologi og kommunikasjonsteknologi

Følgende personer ble intervjuet i forbindelse med prosjektet

- **Martin Wåhlberg:** daglig leder i Senter for Tidligmusikk, dirigent i Orkester Nord, professor ved NTNU
- **Trond Åm:** tidligere byråd for kultur, idrett og friluftsliv i Trondheim kommune
- **Bjørn Willadsen:** daglig leder i Midtnorsk Jazzsenter
- **Jens Storli:** daglig leder i Råd for Kunst og Kultur i Trondheim (RKKT)
- **Birgit Hagerup Andersen:** programkoordinator hos Trondheim Symfoniorkester og Opera (TSO)
- **Florian Bonifay (via epost):** produsent og label manager i Aparté Music
- **Tone Mørkved**: tidligere journalist i Adresseavisa og forfatter av boka «Med øks og lilje: Olavsfest gjennom 50 år»
- **Pedro Octavio Diaz**: freelance strategisk- og musikalsk rådgiver